

רשומות

הצעות חוק

1 ביולי 1997

2631

כ"ז בסיון התשנ"ז

עמוד

412 הצעת חוק ביטוח רכב מנועי (הסדרים לתקופת מעבר), התשנ"ז-1997

תיקון עקיף:

פקודת ביטוח רכב מנועי [גוסס חדש], התשל"ל-1970

הצעת חוק ביטוח רכב מנועי (הסדרים לתקופת מעבר), התשנ"ז-1997

1. בחוק זה - הגדרות
- "אבנר" - איגוד לביטוח נפגעי רכב בערבון מוגבל;
- "הפול" - המאגר הישראלי לביטוח רכב שליד איגוד חברות הביטוח בישראל, המנהל את הביטוח המשותף למשתמשים ברכב מנועי, שלא השיגו כיסוי ביטוחי באופן ישיר אצל מבטחים בישראל;
- "ההסכמים" - הווסכמים שבין אבנר לבין כל מבטח ובין כל אחד מהם לבין הפול, כפי שהיו ערב תחילתו של חוק ביטוח רכב חובה (הוראת שעה) התשנ"ז-1996¹;
- "הפקודה" - פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970²;
- "הרשות", "מבטח" - כמשמעותם בפקודה.
2. כתקופה שמיום כ"ז בתמוז התשנ"ז (1 באוגוסט 1997) עד יום ב' בטבת התשנ"ח (31 בדצמבר 1997) יראו הרשאה, לפי סעיף 7 לפקודה, כמותנית גם בכך שמבטח, שקיבל את ההרשאה ופועל מכוחה, הוא צד להסכמים.
- תנאים בהרשאה בשנת 1997

ד ב ר י ה ס ב ר

מ ב ו א

ביטוח רכב חובה. במסגרת זו נכתנו הלופות שונות תוך שמייעת נציגי חברות הביטוח, תאגיד אבנר, נציגי צרכנים ואחרים.

על רקע תהליך הפרימה של מודל ההפעלה הקיים שהתבטא ברצון של חלק מחברות הביטוח לפרוש מההסכמים עם אבנר, אין מנוס מהיערכות לשינוי מבנה התפעול של הענף.

מתוך המודלים השונים שנבחנו, המודל המועדף להפעלת הענף בעתיד, הוא המודל המכונה "תחרות מבוקרת". מאפייניו העיקריים של מודל התחרות המבוקרת הינם הימנעות מקביעת תעריף ממוצע, אחיד ומחייב לכלל האוכלוסיה כפי שנקבע כיום בצו לפי סעיף 17 לחוק הפיצויים והצטמצמות בקביעת תעריף למבוטחים המשקפים סיכון חריג (המבוטחים כיום באמצעות הפול). תעריף זה (תעריף הפול) ישמש כתעריף מכסימם אפקטיבי בשוק, ימנע קביעת תעריפים פרוהיביטיביים ויבטיח זמינות סבירה של היצע ביטוח לציבור ושיעור מצומצם ככל האפשר של בלתי מבוטחים.

לדעת הגורמים המקצועיים, אין ספק שלא ניתן לעבוד למודל תפעולי חדש אלא באופן הדרגתי, על פני זמן, תוך הבטחת היערכות מתאימה של הענף במישורים

חוק ביטוח רכב מנועי (הוראת שעה) התשנ"ז-1996 (להלן - הוראת השעה), קבע כי בתקופה שמיום 31 בדצמבר 1996 עד יום 31 ביולי 1997 הרשאתו של מבטח לעסוק בביטוח חובה לרכב, לפי סעיף 7 לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970 (להלן - הפקודה), תהיה מותנית גם בכך שהמבטח יהיה צד להסכמים כפי שהיו ערב תחילתה של הוראת השעה, בין חברות הביטוח לבין אבנר, ובין כל אחד מהם לבין הפול.

הרקע להקיקת הוראת השעה היה, הודעתן של חלק ניכר מחברות הביטוח על רצונן לפרוש מההסכמים עם חברת אבנר, שהיו בתוקף מאז חקיקתו של חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התש"ה-1975 (להלן - חוק הפיצויים).

המפקח על הביטוח סבר כי פרישה של חברות הביטוח מהסכמ אבנר, ללא גיבוש מאורגן ומתוכנן של מודל חלופי לתפעול הענף, יפגע באינטרס הציבורי להסדר ראוי של ביטוח חובה לרכב לפי דרישת הפקודה והוק הפיצויים (ראה, דברי הסבר להצעת הוראת השעה שפורסמו בהצעות חוק התשנ"ז, עמ' 59).

במהלך השנה האחרונה נערכו בדיקות מקיפות באשר לשאלת זהסדרים הרצויים לתפעול של ענף

¹ ס"ח התשנ"ז, עמ' 14.

² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 15, עמ' 520.

- תנאים בהרשאה בשנים 1998 ו-1999 והוראות החל בשנת 2000
3. בתקופה שמיום ג' בטבת התשנ"ח (1 בינואר 1998) עד יום כ"ב בטבת התש"ס (31 בדצמבר 1999) יחולו הוראות סעיף 2, ואולם שיעור חלוקת האחריות על פי פוליסה שתוצא בתקופה האמורה יהיה 50% לאבנר ו-50% לכל מבטח או לפול, לפי הענין; על פוליסה שתוצא החל ביום כ"ג בטבת התש"ס (1 בינואר 2000) לא יחולו ההסכמים שבין אבנר לבין כל מבטח ושבין אבנר לפול.
4. על אף האמור בכל דין, ולמען הסר ספק, הוראות ההסכמים בענין מעמדו של כל מבטח והפול, כמבטח מוביל, בביטוח משותף עם אבנר ובענין חלוקת האחריות בביטוח המשותף, יחולו כלפי כל אדם, לכל דבר וענין.
5. הרשות רשאית להפקיע הרשאה בהתאם לקבוע בסעיף 7(ב) לפקודה גם כאשר חדל מבטח למלא אחר התנאים שבסעיפים 2 ו-3 החלים עליו.
6. כל שינוי בהסכמים טעון אישור הרשות.
7. שר האוצר, לפי הצעת הרשות ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי בצו לקבוע לשנת 1999 שיעור חלוקת אחריות שונה מהקבוע בסעיף 3, וכן להקדים בצו מועד הקבוע בחוק זה.

דברי הסבר

גם למפקח על הביטוח נדרשת תקופת היערכות בכל הקשור לבניית מאגר המידע הסטטיסטי, בין השאר לצורך התימחור הראוי של הסיכונים בענף, ובמיוחד לענין קביעת העריף הפול.

לסיכום: התמודדות הענף ומערך הפיקוח עם המעבר למודל התחרות המבוקרת מחייבים תקופת התאמה לבניית הכלים התפעוליים והפיקוחיים המתחייבים כמפורט לעיל.

הצעת חוק זו באה להסדיר את תקופת המעבר.

לאור האמור מוצע לאמץ בחוק את ההסכמים שהיו בתוקף ערב תחילתה של הוראת השעה, עד לסוף שנת 1997 (סעיף 2), ותוך שינוי של שיעור חלוקת האחריות בשנים 1996-1999 (סעיף 3).

לאור הערת בית המשפט העליון בבג"צ 9497/96 אליהו ואח' נ' שר האוצר ואח', לפיה "ככל שתקפו של החוק יוארך, כפי שגרמו על ידי פרקליטת המשיבים מס' 1-2, כן יקשה עליהם בעתיד להגן על תקפו של החוק ואנו מפנים את תשומת לבם לכך שבכל חקיקה כזו, אפילו יהיה לה צידוק לזמן מוגבל נוסף, יהיה מקום לשקול הבטחה בצורה הנאותה שבכל מקרה שהרשאה של העותרת מס' 2 תחיה מותנית בקיום ההסכמים עם אבנר, היא לא תינזק עקב כך". מוצע לתת תוקף בחוק להוראות ההסכמים לגבי מעמדו של כל מבטח כ"מבטח מוביל" - "LEADER" (קרי המבטח המוסמך להוציא פוליסות והאחראי לטפל בישובן או בסילוקן של התביעות כלפי המבוטחים) ולענין חלוקת האחריות בביטוח המשותף (קרי שכל מבטח נושא בחלקו בפוליסה

שונים, זאת כדי להבטיח את יציבות הענף מבחינה כלכלית ואת טובת ציבור המבוטחים לאספקה סבירה, הוגנת וראויה של מוצר ביטוח החובה לרכב.

כך למשל, תירש תקופת היערכות של החברות לענין צבירת ההון העצמי הדרוש ורכישת ביטוח משנה לצורך נשיאה במלוא הסיכון הביטוחי בתום תקופת המעבר. השינוי בשיעור חלוקת האחריות בביטוח המשותף עם אבנר, כמפורט בהצעת החוק סעיף 3, ישרת, בין השאר, מטרה זו. בכך יימנע סיכון ליציבותן של חברות ביטוח, אשר חלקן לא יוכלו לעמוד בדרישות היציבות החמורות במקרה של מעבר מידיי וחד לנשיאה עצמית במלוא הסיכון. לענין זה יידרשו התאמות גם בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (ההון הנפרע המינימלי של מבטח), התשמ"ו-1986.

מישור מרכזי נוסף המחייב היערכות, הן של החברות והן של הגורמים המפקחים, נוגע לביטול התעריף האחיד, ושחרורו לתחרות בין החברות, למעט תעריף הפול. שחרור התעריף הינו מרכיב מרכזי במעבר ענף ביטוח רכב חובה לתפעול במודל תחרותי, באשר הוא מבטיח התאמה בין היקף הוציפה של כל מבטח בודד לבין התעריף הנגבה על ידו, עובדה המשפיעה באופן ישיר גם על יציבותו של המבטח.

מאחר שתעריף ביטוח החובה לרכב נקבע בצו מכוח חוק הפיצויים, ולא באופן הופשי על ידי החברות, עליהן לפתח את כלי התימחור הראויים, זאת על בסיס מאגר סטטיסטי מתאים. גם לשם כך נדרשת מהחברות היערכות אסטרטגית, לרבות בתחום המיחשוב.

- תיקון פקודת ביטוח רכב מנועי
8. (א) אחרי סעיף 11 לפקודה יבוא:
- מאגר מידע 11א. (א) שר האוצר, בהתייעצות עם שר התחבורה ושר המשפטים, רשאי לקבוע הוראות בדבר הקמה וניהול של מאגר מידע אשר ישמש להערכת עלות הסיכונים בענף ביטוח רכב; מידע לפי סעיף זה יימסר גם לרשות, לפי דרישתה.
- (ב) תקנות לפי סעיף זה יכללו, בין השאר, הוראות בדבר –
- (1) חובת מבטח למסור מידע למאגר המידע, ובלבד שמידע זה לא יכלול פרטים מזהים על המבוטחים או מידע בדבר רתם, לאומם או מוצאם;
- (2) הוראות בדבר פרטי המידע שימסור מבוטח למבטח, לצורך מילוי חובת המבטח על פי סעיף זה.
- שמירת דינים 9. אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מסמכויות הרשות לפי כל דין.
- תחילה 10. תחילתו של חוק זה ביום כ"ז בתמוז התשנ"ז (1 באוגוסט 1997).

ד ב ר י ה ס ב ר

בלי להתייחס למרכיבי הוצאות חיפועול, שיווק ורווח, וכן ישמש את המפקח על הביטוח לקביעת תעריפי הפול.

מאגר המידע יכלול מידע אנונימי ללא פרטים מזהים של מבוטחים וללא פרטים הנוגעים לרת, לאום, או מוצא של המבוטחים.

מאגר המידע ינוהל בהתאם לתקנות שיתקין שר האוצר בהתייעצות עם שר המשפטים ושר התחבורה; הבטחה על שמירת הסודיות העסקית של כל מבטח שיהויב במסירת מידע יבוא לירי ביטוי בתקנות.

מועד התחילה לחוק זה, המוצע בסעיף 10, נקבע ברציפות לסיום תוקפה של הוראת השעה.

בלבד) ולקבוע כי ההוראות האמורות יחולו כלפי כל אדם, לכל דבר וענין (סעיף 4).

מוצע לאמץ את ההוראות הקבועות בהוראת השעה לענין סמכות הרשות להפקיע הרשאה שניתנה למבטח אם אינו ממלא אחר התנאים הקבועים בחוק המוצע (סעיף 5) ולענין אי הכנסת שינוי בהסכמים אלא באישור הרשות (סעיף 6).

בסעיף 8 מוצע תיקון עקיף לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל 1970, המסמיך את שר האוצר בהתייעצות עם שר המשפטים ושר התחבורה להקים מאגר מידע אשר, על בסיס תכנית סטטיסטית שתיקבע ירכז וינתח מידע שישימש לחימוחור "הטוכן הטחור" בענף